

Wprowadzenie

W warunkach gospodarki rynkowej zwiększa się rola przedsiębiorcy jako organizatora działalności gospodarczej, społecznej i kulturowej. Założone i zarządzane przez niego przedsiębiorstwo wpisuje się bowiem w określone miejsca w przestrzeni społeczno-gospodarczej i kulturowej układów lokalnych, regionalnych czy krajowych. Lokalizacja nowego podmiotu gospodarczego nawiązuje do ukształtowanych układów rynkowych, w których podmiot ten, zgodnie z regułami konkurencyjności, może współdziałać z innymi podmiotami lub wypierać te z nich, które odznaczają się niższą jakością i wyższą ceną oferowanych produktów. Nowe podmioty gospodarcze w odmienny sposób aktywizują rozwój poszczególnych układów przestrzennych oraz wpływają na zmiany ich struktury branżowej i funkcjonalnej. W zależności od potencjału ekonomicznego mogą mieć one znaczenie lokalne, regionalne, krajowe lub międzynarodowe. Wynika to z rozmiarów ich działalności gospodarczej oraz możliwości wypełniania pojawiających się niszy rynkowych. W niniejszym tomie czasopisma „Przedsiębiorczość – Edukacja” zgromadzono artykuły, których problematyka badawcza związana jest z rozwojem firm traktowanym jako wyraz rozwoju przedsiębiorczości, wpływem przedsiębiorstw na kształtowanie się układów przestrzennych oraz wdrażaniem przedsiębiorczości do procesów edukacyjnych na poziomie szkół wyższych i ponadgimnazjalnych.

Znaczenie przedsiębiorczości, zarówno w aspekcie społeczno-gospodarczym, jak i w procesie edukacji, omówione zostało w artykule wprowadzającym, odnoszącym się do cyklu 10 konferencji zorganizowanych przez Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Kolejne artykuły dotyczą czynników wpływających na dynamikę rozwoju przedsiębiorczości. W tej grupie znajdują się prace na temat cech osób zarządzających firmami będącymi na różnych poziomach rozwoju w układach regionalnych oraz artykuł, w którym omówiono znaczenie kreowania pozytywnego wizerunku przedsiębiorstwa. Jak zauważono, znaczący wpływ na rozwój przedsiębiorczości mają określone działy gospodarki, szczególnie te, w których świadczy się określone usługi dla dużych przedsiębiorstw lub też usługi dla ludności. Ponadto rozwój przedsiębiorczości uzależniony jest w poważnym stopniu od uwarunkowań krajowych, wynikających z sytuacji prawnej, oraz stwarzania zachęt ekonomicznych dla zakładania firm czy podejmowania nowych inwestycji. Stwierdzono to na przykładzie analizy rozwoju przedsiębiorczości w układach regionalnych UE, a także na przykładzie Francji, Kuby i Hiszpanii.

Następna grupa artykułów związana jest z rolą, jaką przedsiębiorczość odgrywa w rozwoju układów przestrzennych, zwłaszcza układów regionalnych. Funkcjonujące w tych układach podmioty gospodarcze zarówno reprezentują tradycyjne rodzaje działalności produkcyjnej i usługowej, jak i oferują nowe produkty, wpływając tym samym na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego regionów. Przedsiębiorczość jest też ważna dla układów lokalnych, gdzie stwarza się dla przedsiębiorstw określone warunki rozwoju, wynikające z istniejących zasobów oraz struktury i chłonności lokalnych rynków.

Na tempo i kierunek rozwoju przedsiębiorczości, obok chłonności rynku i zapotrzebowania rynkowego na określone produkty, wpływają odpowiednio przygotowane osoby o cechach przedsiębiorczych, dlatego też wiele artykułów poświęconych jest doborowi celów i treści kształcenia oraz konieczności kształtowania postaw przedsiębiorczych w procesie edukacyjnym na poziomie szkół ponadgimnazjalnych oraz studiów wyższych. Podkreśla się, że problematyka

ta nabiera coraz większego znaczenia, ponieważ kształtowanie postaw przedsiębiorczych jest niezbędne nie tylko dla osób reprezentujących różne rodzaje działalności gospodarczej, ale także dla osób zarządzających instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi. Znajomość podstaw przedsiębiorczych jest niezbędna również w procesie kształtowania postaw w rodzinie.

Prace zaprezentowane w 10 tomie czasopisma „Przedsiębiorczość – Edukacja” podkreślają duże znaczenie postaw ludzkich i rozwijania przedsiębiorczości w procesie pobudzania rozwoju gospodarczego układów przestrzennych oraz podnoszenia poziomu ich konkurencyjności dla nowych lokalizacji, a także wskazują na nowe cechy układów regionalnych i konieczność kształtowania regionów uczących się z rozwiniętym kapitałem przedsiębiorczości. Obejmują one jednak wybrane przykłady, które wymagają dalszych studiów mających na celu wskazanie drogi podnoszenia poziomu konkurencyjności układów przestrzennych, zwłaszcza słabiej rozwiniętych układów regionalnych w stosunku do regionów ekonomicznie rozwiniętych krajów Unii Europejskiej.

Zbigniew Ziolo, Tomasz Rachwał